—r— **Škrlatica in davica** razsajata po Gorenjskem zlasti v radovljiškem okraju, a — šola ni nobena zaprta. Kje so pa oblasti? Epidemijski zakoniki so pač samo na papirju!

Štajerske vesti.

—š— **Iz Št. Pavla pri Preboldu** nam pišejo: V nedeljo 23. febr. ob sedmih zvečer je umrl tukajšnji nadučitelj tov. J. Fischer. Kruta smrt ga je iztrgala v najlepši moški dobi iz sredine nad vse iskreno ljubljene rodbine. Pokojni — rodom Gornje gradčan — bil je pravi vzor skrbnega rodovinskega očeta ter na glasu kot dober šolnik. V mlajših letih je bil tudi delaven na pedagoškem polju ter je dosti lepih aforizmov in psiholoških utrinkov spisal v »Popotnika«. Bodi mu ohranjen blag spomin!

—š— **Iz Maribora** poročajo, da je stavil pri zborovanju ondotne podružnice c. kr. štaj. kmetijske družbe Girstmayer predlog, naj bi se uvedle po šolah in sodiščih zopet stroge kazni s palico. Bogsigavedi kako je ta predlagalec prešel od odgoje junčkov k vzgoji mladine. Gotovo mu ne more biti neznano, če potegne država hudodelnika z vrvjo na drugi svet, da stori s tem bogoljubno delo, učitelj pa, ki našvrka porednega paglavca, pride lahko ob kruh. —c.

—š— **Iz Štajerskega.** V nekem učiteljskem društvu na Slovenskem Štajerskem so debatirali o stališču učiteljstva napram družbi sv. Mohorja v znani zadevi. Prišli so do zaključka, da je v svrho poravnave kompetentna edina Zaveza avstr. jugosl. učit. društev, odnosno nje vodstvo, Naj bi se torej posamezniki, pa tudi posedina društva separatnih nadaljnih izjav po časnikih vzdržali! —c.

—š— **Podpora za Südmarko iz — nemškega rajha.** Lani ustanovljena podružnica Südmarke v Frankfurtu ob Meni dobro deluje. Vsak tretji pondeljek imajo sestanke, na katerih razpravljajo nemška narodna vprašanja, so naročeni na avstrijske obrambne liste, prirejajo plesne zabave v korist Südmarke. Nabrali so tudi dva polna zaboja knjig za obmejne Südmarkine knjižnice ter jih odposlali na glavno vodstvo v Gradcu. Naši Nemci želijo, naj tudi v drugih mestih Nemčije tako marljivo podpirajo nemško obrambno delo. Ako bi dobili mi Slovenci kako podporo iz slovanskih držav, je takoj ves nemški Izrael pokonci; dobivati marke iz Prusije je pa seveda dovoljeno.

—š— **Delavci za nemški Schulverein.** Železniški delavci v Studencih pri Mariboru so zbrali v treh letih po vinarju 3000 K za nemški Schulverein.

—š— **V zadevi regulacije plač na Štajerskem** nam pišejo: Pribiti moramo, da delajo naši nemški tovariši z vso paro za regulacijo in da niso popolnoma neopravičeni njihovi očitki, da se slovenska javnost ne gane! Dan na dan čitam v listih, da so ta mestni zastop, ta tržka, ta vaška občina, okrajni zastop v ostri resoluciji na iniciativo učiteljev zahtevali delovanje deželnega zbora in rešitev perečega vprašanja. Pri nas nič in nič! Imamo vendar tudi pri nas nekaj naprednih občin, ki se naj oglasijo nam v prilog. To je naša sveta dolžnost! Dozdeva se mi, da tiči prevelika porcija strahopetnosti v nas! Kviško srca! Energije je treba in pa tudi dela! Grdo bi bilo, da bi vse težavno delo opravljali le nemški tovariši za nas! Najmanj 20 resolucij raznih javnih korporacij spravimo lahko v kratkem skupaj; take stvari posluša tudi deželni odbor in namestnija! Naj nas naša Zveza obvesti, kake korake je storila v tej zadevi! Radi ali neradi moramo stopiti v osebni stik z dr. Koroščem, Benkovičem in Verstovškom. Naj nam podado oficialne izjave teh zastopnikov! Torej na delo, tov. v Gornjem Gradu Mozirju, Vranskem, Braslovčah, Žalcu, Trbovljah Sevnici, Rajhenburgu, Bizeljskem, Središču itd.! Le v delu je spas! — V isti zadevi nam pišejo z druge strani: Pred kratkim je imel državni in deželni poslanec mesta Maribor Wastian govor pred svojimi volilci ter pri tej priliki izrazil svoje začudenje, češ, da je slovensko učiteljstvo v zadevi regulacije učiteljskih plač nič ne giblje ter s tem podpira obštrukcijo v dež. zboru sebi na škodo. Odgovor na to opravičeno ali neopravičeno očitanje bo gotovo dalo načelstvo spodnještajerskega organiziranega učiteljstva. Res je, da so početkom obstrukcije razni slovenski zastopi, odbori in druge korporacije sprejemale resolucije in izjave v prilog regulacije učiteljskih plač, a so kmalu popolnoma ponehale, medtem ko na Srednjem in Gornjem Štajerskem brez presledka, in v zadnjem času vedno bolj z enakimi izjavami bombardirajo deželni zbor razni vaški, trški in mestni občinski odbori, pa tudi druga zastopstva. Koliko je s temi izjavami učiteljstvu pomagano, presodi lehko vsak sam, četudi se ne more in ne sme reči, da bi enake akcije ne imele učiteljstvu prijaznega značaja. Sicer pa: **če se ne bodo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah učiteljstvo, okrajni zastopi in razne druge inštitucije, ter vsi tisoči in tisoči spodnještajerskih slovenskih davkoplačevalcev, ki so zaradi klerikalne obšrukcije gmotno več ali manj oškodovani, če se vsi ti faktorji ne bodo združili in obračunili z dosedanjimi voditelji spodnještajerskih Slovencev — ki obstruirajo na škodo naroda — potem nam sploh ni pomagati.**

Goriške vesti.

—g— **Duhovitost in poezija klerikalne žurnalistike.** Kake besede in stvarne kozle streljajo časih klerikalni žurnalisti, nam dokazuje tale odstavek, priobčen v »Gorici« (št. 12 z dne 11. t. m. v uvodniku »Najnovejši prijatelji«): »Te dni živimo res v časih neverjetnosti in od jutra do večera se ne zasuče le zemlja za polovico okoli svoje osi, ampak stara, pribita dejstva kar izginjajo in nastajajo nove komplikacije kakor gobe po dežju. Komaj smo malo prerešetali »najnovejši« položaj na Balkanu, že ni več nov. Sedaj ne gredo dogodki več lepo eden za drugim v kaki redni procesiji, ampak se kar prekucujejo, tako da jim je skoro težko slediti, četudi so v strogi vzročni zvezi in je vsak poslednji učinek predhodnjega.« — Mislimo, da je take dobrote kmalu dovolj!

—g— **Slovensko sirotišče v Gorici.** Po dolgem delovanju je odbor Slovenskega sirotišča v Gorici sklenil, da otvori letos na jesen ta prepotrebni zavod. Poslopje se nahaja blizu Soškega mosta. V načrtu je tudi ljudska šola, ali te potrebne šole še ne bo, pač pa je odbor sklenil, prepustiti eno hišo šolskim sestram za slovenski dekliški zavod za deklete, ki obiskujejo goriške šole.

—g— **Goriški deželni zbor** bo letos razpuščen, in razpisane bodo nove volitve, Zato bo na italijanski strani obilo boja, manj na slovenski. Sedaj po smrti Pajerjevi manjka že 8 poslancev. Pa tudi so razmere sploh take, da mora priti do razpusta goriškega deželnega zbora. Pričakuje se velike izpremembe v deželni hiši. Potrebne so.

—g— **V Cerknem** je umrl za sušico bivši dijak goriške gimnazije petega razreda, Fran Sedej. Hiral je dolgo časa.

—g— **Narodna Prosveta v Gorici** je društvo, ki je storilo na prosvetnem polju res že veliko; omenjamo le zadnji ciklus zanimivih predavanj. Društvo je potrebno in vredno podpore, da bo moglo vršiti svojo važno nalogo v goriškem mestu. Potrebuje pač obilo članov; zadnja leta jih je večji del odpadlo, in to zaradi razmer, ki so vladale v Gorici pred časom in ki morijo vsak napredek.

—g— **V spomin pokojnemu Avgustu Praprotniku,** bivšemu nadučitelju, pozneje trgovcu in posestniku v Lokvi pri Divači, je naklonil pokojnikov sin Slavoj Praprotnik, istotako bivši učitelj in sedaj trgovec, znatno vsoto 1000 K. Velikodušni darovalec je s tem izpolnil tiho željo blagega pokojnika, ki se je vedno živo zanimal za plemenito delovanje naše šolske družbe ter ji naklonil dvakrat pokroviteljino po 200 K. Istotako idealni rodoljub je tudi sin Slavoj, ki je ustanovil v Lokvi CM podružnico, ki se je pred leti zavaroval z enim delom na korist CMD, a sedaj položil tako knežji dar domu na altar. Slava spominu pokojnega vzornega rodoljuba, čast in hvala sinu in Praprotnikovi rodovini!

Istrske vesti.

—i— **Mahničlanci so začeli svoje delo v Istri** — prvo je seveda prišlo na vrsto učiteljstvo. V „Reških Novinah“ so začeli boj, ki bo izkušal uničiti, kar je bilo v Istri narodnega. Drugi so seveda Sokoli — proti katerim je začelo klerikalno časopisje svojo gonjo. Tako gredo na boj — naši novi Jugoslovani.

—i— **Deželno-zborska dopolnilna volitev v Istri** na mesto odstopivšega poslanca dra. Ritosso se bo vršila 18. maja, morebitna ožja volitev pa 25. maja.

Tržaške vesti.

—t— **Gledališče za deco.** V nedeljo, 17. t. m., popoldne je priredila Češka Beseda v prostorih Slov. Čitalnice jako mično predstavico za deco. Pomen in namen teh predstavic je v pozdravnem nagovoru očrtal preds. gosp. Hrabanek, ravnatelj Živnostenske Banke v Trstu, ki je med drugimi dejal: Gledališče za deco (loutkovè divadlo, Theâtre de marionnettes) je velike važnosti za Čehe, ki žive daleč proč od svoje domovine, kjer ne obstojajo češkee ljudske šole. V teh gledališčih se navadno osredotočuje češko narodno življenje in češka narodna vzgoja malčkov. Zgled Sarajeva, kjer so si svoj čas ustanovili Čehi celo svojo ljudsko šolo, ki pa ni mogla uspevati, dokazuje jasno, da take predstavice v tujini nadkriljujejo manjšinsko delo šole. V Sarajevu ravno je po neuspehu šole izpopolnjevalo to gledišče za malčke vrzel, ki je tako nastala. Pri teh predstavicah so se zbirali ne samo malčki, ampak tudi njihovi starši. Podobno zbirališče in jezikovna šola za malčke naj postane v Trstu „loutkovè divadlo“, ki se bo igralo vsako nedeljo popoldne, — Po nagovoru se je pričela predstavica. Bilo je zanimivo gledati malčke, ki so z največjo napetostjo in pozornostjo prisostvovali predstavi. Razni vzkliki malčkov, tekanje in radovedno ogledovanje zastorov in malega gledališča so bili najboljši dokaz, da je C. B. zadela pravo smer, in gosp. ravnatelj Hrabanek si lahko čestita na lepem obisku s strani malčkov in odraslih, kakor tudi na popolnem uspehu predstavice. Ali ne bi bilo morda primerno, da bi tudi naša društva, posebno v onih obmejnih in ogroženih krajih, kjer so slovenski otroci izpostavljeni potujčevanju, ker nimamo slovenskih šol, uvedla podobne predstavice?

—t— **Nemško šolstvo v Trstu.** Ministrstvo je dalo nemškemu dekliškemu liceju pravico javnosti za šolska leta 1912/13, 1913/14, 1914/15 in pravico, deliti v državi veljavna izpričela zrelosti.

—t— **Slovensko vseučiliško vprašanje** je oni veliki problem, ki ga menda niti doma še dolgo ne bomo rešili. Zato je naravno, da gredo v državi drugi narodi preko slovenskega vseučilišča do svojih zahtev. Ko so Italijani dosegli svoje zahteve — se ni zganil nihče — niti poslanci, niti akademiki. Rekli so vsi, da bo še čas, ko pride stvar pred plenum, mi pa lahko rečemo, da bo takrat prav taka nejasnost, kakor zdaj, in da sami ne vemo, kaj hočemo in — česa nečemo. Proti ustanovitvi laške fakultete se je oglasilo edino politiško društvo „Edinost“, ki je poslalo v svet sledečo resolucijo: „Tržaški Slovenci protestirajo proti temu, da se je proračunski odsek poslanske zbornice izrekel za brezpogojno ustanovitev italijanske juridične fakultete v Trstu brez ozira na nasprotne tehtne pomisleke. Z ustanovitvijo italijanske juridične fakultete se, koliker je to sploh še mogoče, poostri nerazmerje v tem, kako je v tej državi skrbljeno za šolske in kulturne potrebe italijanske in slovenske narodnosti. Posebno na Primorskem se s tem tudi znatno poveča politiška moč italijanskega elementa in še bolj poruši ravnotežje med italijanskim in slovanskim delom prebivalstva v obratnem razmerju z njunim številom. Zlasti pa morajo tržaški Slovenci občutiti ustanovitev italijanske fakultete v Trstu kot težko krivico, ker se s tem izpolnjuje edina še neizpoljnena in obenem najvišja šolska zahteva ravno onemu elementu, ki baš v tržaškem mestu odreka Slovencem, dobri tretjini domačega prebivalstva, vsako, celo najnižjo šolsko napravo in tudi v slovenski okolici nezadostno skrbi za slovensko šolstvo. Nad vse žalostno pa je, da so preko vseh teh pomislekov glasovali za brezpogojno ustanovitev italijanske juridične fakultete v Trstu tudi slovanski poslanci. — Trst, dne 18. febr. 1913.“

—t— **Glasbena šola** šentjakobske „Čitalnice“ je bila zaradi pomanjkanja primernih prostorov prisiljena začasno ustaviti pouk. Sedaj ima Čitalnica v novi hiši „Konsumnega društva“ lepe prostore ter otvori glasbeni pouk zopet meseca sušca. Poučevalo se bo: gosli, klavir in solo-petje. Vpisovanje se vrši v soboto, 1. marca, od 6 do 8. zvečer, in v nedeljo dne 2. marca, od 10.—12. dop. — Ni treba posebe poudarjati, kolike koristi je glasba; opozarjamo le na to, da je Čitalnica s svojo šolo, ki jo hoče sedaj še izpopolniti, dosegla že lepih uspehov. Sedanji njen orkester je plod glasbene šole. Zato vabimo posebno Sentjakobčane, naj vpišejo svoje otroke v to šolo. Opozarjamo, da se sprejemajo tudi deklice.

Koroške vesti.

—k— **Šolske vesti.** Šolski izpiti za ljrdske in meščanske šole v aprilovem terminu se začno dne 4. aprila t. l. ob 8. uri v pripravljalnici v Celovcu. — Izpit iz italijanščine sploh se odpravi. — Razpisana učna mesta so: na višji realki v Celovcu z začetkom šolskega leta 1913/14. za francoščino in italijanščino (provizorično). Prošnje do 5. marca 1913. pri deželnem šolskem svetu v Celovcu. — Na c. kr. drž. gimnaziji v Celovcu je razpisano za leto 1913/14. mesto za klasično filologijo kot glavni in nemščino kot stranski predmet. Prošnje do dne 6. marca t. l. na deželni šolski svet v Celovcu. Pozor, Slovenci!

Splošni vestnik.

K. Wider: Moje prvo berilo. Na mnogobrojna vprašanja glede izdaje tega abecednika poročamo posebno šolskim vodstvom na Štajerskem, ki pričnó po Veliki noči novo šolsko leto, da se „Moje prvo berilo“ že tiska in bo do Velike noči dotiskano. Vpeljati se more torej že letos po Štajerskem. Pripomnimo, da bo knjiga mnogo lepša, kakor v prvi izdaji, posebno papir bo krepkejši in barvotiski lepši in živahnejši. — Kdor izmed šolskih voditeljev namerava vpeljati ta abecednik v svojo šolo, naj se obrne z dopisnico na Učiteljsko tiskarno v Ljubljani, ki mu pošlje en izvod te knjige na vpogled brezplačno takoj, ko bo dotiskana. Upamo, da se ta lepa knjiga kmalu udomači po vseh slovenskih šolah!

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ priredi svoj I. letošnji poučno-zabavni večer v soboto dne 1. marca t. l. ob polu 8. uri zvečer v Narodnem domu, pritličje desno. Predaval bo tov. Fr. Črnagoj: Iz mojega šolskega službovanja. Tovarišice in tovariše iz Ljubljane in okolice k temu večeru najuljudneje vabi odbor.

Imenovanje. Minister za bogočastje in nauk je imenoval za predsednika slovenskega odbora za državno podjetje „Narodna pesem v Avstriji“, dr. Matijo Murka, vseučiliškega profesorja v Gradcu.

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole v terminu meseca aprila se pričnó pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 4. aprila ob 8. uri na učiteljišču v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 31. marca v rokah izpraševalne komisije.

O atentatu na poslanca Schuhmeierja na Dunaju; raziskovalcu juž. tečaja Scottu in njegovo ladjo; notranjost moderne vojne ladje; iz Beneške Slovenije Rezije; iz vojne na Balkanu itd. itd. priobčuje zanimive slike 8. številka „Slovenskega Ilustrovanega Tednika“. Roman „Za svobodo in ljubezen“, ki izhaja v „Slov. Ilustr. Tedniku“ postaja čedalje bolj zanimiv ter slika v živih barvah razmere na Balkanu. Naročite si „Slov. Ilustr. Tednik“ in zahtevajte ga povsod!

Tovarišem-naročnikom „Domačega Ognjišča“ in „Naše Bodočnosti“! V spopolnitev VI. letnika „Domačega Ognjišča“ (1912) potrebujem številke: 3., 4., 6., 7. in 11. — Imam pa na razpolago: I. letnika (1907) „Domačega Ognjišča“ številki: 2. in 3. — III. letnika (1909) „D. O.“ številke: 9., 10., 11., 12. in kazalo. — IV. letnika (1910) „D. O.“ številki 1. in 12. in kazalo. — II. letnika „Naše Bodočnosti“ številke: 9., 11., 12. in kazalo. — III. letnika (1910) „N. B.“ številke: 4., 5., 7., 8, 10. in 11. — V. letnika (1912) „N. B.“ številki: 1. in 2. — Poljubno število teh dam v zameno z zgoraj omenjenimi petimi številkami. Oglasiti se je z dopisnico čimprej na naslov: Ciril Valentič, vodja šole na Katinari pri Trstu.

Med naprednim slovenskim dijaštvom na Dunaju se opaža že nekaj let živahno gibanje za sokolsko idejo in telesno vzgojo. Primeren lokal za telovadbo jim nudi univerzitetna telovadnica, kjer telovadi do 80 dijakov. Tudi bratska češka sokolska društva gredo našim dijakom na roko. Le žal, da je mnogo dijakov zaradi slabih gmotnih razmer prisiljeno opuščati poleg marljivega študija vsako redno telesno vzgojo. Gmotne razmere dunajskega podpornega društva so take, da ne more zadoščati niti najpotrebnejšim prošnjam dijakov. Je to žalosten del zgodovine našega dunajskega dijaka. — Zato je gotovo pozdravljati idejo, ki se je izprožila v vaditeljskem zboru naprednega slovenskega dijaštva, da prirede v začetku marca t. l. javno telovadbo v češkem „Narodnem domu“ v prid podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju.

Desetletna samomorilka. Iz Velikega Varadina poročajo: 10letno učenko Katarino Keöttnig so prinesli v nedeljo iz Varadszöllösa v tukajšnjo bolniščnico. Hotela je izvršiti samoumor in je pila za to lug. Telo samomorilke je bilo čezinčez pokrito z ranami. Dekletce je povedalo, da je sirota in da jo je teta, pri kateri je v oskrbi, neusmiljeno pretepala. Teta jo je tolkla s palico, ki jo je namočila v petroleju in jo potem zažgala, po golem životu. Z razbeljenimi kleščami jo je teta žgala po telesu in jo z jermenom tako dolgo pretepala, da je pritekla kri. Dekletce ni moglo več prenašati teh muk, zato se je hotelo usmrtiti. Proti poživinjeni teti, Ivani Tothovi, se je pričelo sodnijsko postopanje. Dekletce najbrže ne bo ozdravelo.

Laži o Srbih. Razni Slovanom sovražni listi so naznanjali, da so srbske čete zažgale rumunsko šolo in biblioteko v Bitolju. Vse te vesti so izmišljene in laž je tudi, da so pri Lješu Albanci zajeli tri srbske bataljone.

Češki kmetje bodo obdelovali bolgarska polja. Poročajo iz Brna, da pojde mnogo čeških kmetov v Bolgarijo, da bodo tam opravljali poljska dela namesto bolgarskih kmetov, ki so pod orožjem.

1236 miljonov cigar in 5668 miljonov cigaret so pokadili v Avstriji v letu 1911; za en miljon cigar več in 78 miljonov cigaret manj nego v prejšnjem letu.

Časopisje na Avstrijskem. Na Avstrijskem je izhajalo leta 1911 vsega skupaj 4261 časopisov in revij, od teh je bilo 1282 političkih in 81 ženskih časopisov. Pet do sedemkrat na teden je izhajalo 178 časopisov. Nemških časopisov je bilo 2327, čeških 1141, poljskih 369, italijanskih 131, sloven-